

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU TÔN GIÁO NGUYỄN VĂN LẬP
Nguyễn Văn Trường Văn Đồi Học Đà Lạt

Cha Nguyễn Văn Lập qua đời tính đến tháng 12 năm 2014 thì đã 13 năm trôi qua.
Nhân dịp kỷ niệm này tôi đây ghi lại 2 bài tạp chí nghiên cứu tôn giáo của Cha cùng Giáo sư Ngô Thế Giao:
1. Đồi Trường Đà Lạt mãi còn ghi (2002)

2. Bài nói chuyện trong buổi ghi i thi u t p sách "Tâm ng Ni m Đ c Ông Nguy n Văn L p" do H i Ái H u Đ i H c Đà L t t ch c t i Mason District Center, Virginia, USA, ngày 1-6-2003.

Bài vi t:

Đ T TR I ĐÀ L T MÃI CÒN GHI

Th đ Hoa Th nh Đ n đang chuy n mùa. Nh ng ngày nóng b c s p trôi qua. Trên b u tr i đã th y l l ng nh ng đám mây Thu. Ng i Đà L t cũ c m nh n đ c ngay cái l nh đang ve vu t trên đôi má, trên làn da, cái l nh d th ng chi l c a núi đ i Lâm Viên thu nào...

T khi qua t i đ t Hoa K hình nh tôi ch m i trông th y đ c m t trắng t khi d n v i t i căn nhà này. M t căn nhà nh bé, xa n i ph th . Tôi vui vì ch c n b c đi ít b c là đã có th hòa mình vào thiên nhiên. Tôi đã nhi u l n m i mê đ ng l ng nhìn v nh ng dãy núi ch p chùng n i chân tr i xa mà th h n nh v Đà L t thân th ng, n i tôi đã ch t ch ng bao nhiêu là k ni m trong g n m t ph n t th k s ng liên t c t i ch n này... H n m t ch c năm tr c 1975 và h n m t ch c năm n a sau 1975.

K ni m vui bu n l n l n. Nh ng nh ng hình nh v Vi n Đ i H c Đà L t thì đ i v i tôi v n muôn đ i thi v , khó mà phai l t... Tôi có đ p "làm quen" v i Vi n Đ i H c này vài năm sau khi tôi lên l p nghi p t i Đà L t. Đó là lúc tôi tham gia vào Ban Gi ng Hu n c a tr ng Chính Tr Kinh Doanh. V khoa tr ng lúc đó là Giáo s Tr n Long. Qua s gi i thi u c a Giáo s Tr n Long mà tôi đ c h n h ng g p Linh M c Nguy n Văn L p. Ngài là Vi n Tr ng.

Cha L p hay m i các giáo s dùng c m. Đây là đ p đ g p g và chuy n trò. Tôi và các v khác trong ban gi ng hu n th ng vui v nh n l i vì Cha L p r t tho i mái và vui tính. Cha cho u ng r u l và câu chuy n n nh b p rang. Cha có v là m t "nhà ngo i giao" h n là m t th y giáo ho c th y tu. Có l n th y tôi thích r u l Cha đã cho m y chai mang v (nghe nói r u này đ c nh p c ng nguyên thùng l n t Vatican qua).

Tôi cũng đã có đ p "làm báo" cho Cha. Hình nh t báo cũng mang tên "Th Nhân". Báo kh l n và đ c g i in nhà in Lâm Viên trên khu Hòa Bình. Tôi lo bài v , hình nh và n loát. Hôm phát hành là m t ngày đ i h i gì đó c a Vi n. Báo ra đ c vài s thì trao cho ng i khác lo t i p hay "đình b n" tôi không còn nh rõ n a...

Cha L p lúc đó trông "b v" v i cái b ng c a Ngài t ra r t "có t th ", chúng tôi th ng nói đùa nh v y. N c i lúc nào cũng n trên môi Cha. Đã lâu l m tôi không có đ p g p Cha t khi Cha r i Vi n Đ i H c Đà L t đ l nh nhi m v khác. Mãi sau này tôi m i có đ p xem hình Cha

ch p khi Cha qua thăm anh ch em Th Nhân bên Pháp. Hình ch p t i quán Đào Viên (qu n 13 - Paris) vào ngày 16-10-1994. Sau này đ c xem thêm nh ng b c hình ch p Cha trong đ p xây c t Nhà H u D ng cho Cha t i Vi t Nam, th y Cha già đi nhi u. Khuôn m t kh c kh , phong s ng và... đ y v suy t . Tuy nhiên Cha v n gi đ c n c i đ y nhân h u, c i m nh thu nào!

Th i gian sau này nghe tin Cha b nh n ng. Đ n khi nghe tin Cha qua đ i thì anh ch em trong gia đình Th Nhân Đà L t t i vùng th đô Hoa Th nh Đ n bèn có ý đ nh th c hi n m t cu n sách đ t ng ni m Cha, mu n ghi l i nh ng k ni m lâu dài v cu c đ i c a v Cha già kh kính, bác ái đã d ng tr n đ i mình cho giáo đ c cũng nh cho giáo h i. Công vi c s p ti n hành thì đ c bi t h i Th Nhân Âu Châu cũng đã có ý đ nh này t tr c và đang chu n b th c hi n. Nhóm Th Nhân vùng th đô Hoa K bèn quy t đ nh h y b ý đ nh th c hi n cu n sách vùng này đ t p trung bài v , hình nh và tài li u... vào cu n t ng ni m bên Paris. Th m i bi t Cha L p đã chi m tr n c m tình c a đ i gia đình Th Nhân kh p n i trên th gi i r i!

vùng th đô Hoa K này ba ng i ch ch t trong nhóm th c hi n đ c san v Cha L p là tôi, ch Lê Tâm ng M ng Hoa và anh Nguy n Tâm ng C m. Tôi nh l i l i Ch Hoa nói qua đ i n tho i: "Hay th t! C ba ng i ch ch t này đ u là tín đ Ph t Giáo c!". Càng thêm ph n quý hóa! Bên Ph t Giáo luôn quan ni m cu c s ng là "vô th ng". Thì cũng khác gì đâu. Tôi nh l i l i c a Cha Lê Văn Lý th ng nói v i các h c trò c a Cha Vi n Đ i H c Đà L t: "M i s đ u là gi trá!". Đúng v y! Ch ng có gì vnh c u, m i th đ u chóng qua, chóng h t... Tr n gian qu là quán tr .

Hôm nay tr i Hoa Th nh Đ n đang b t đ u tr l nh. Ngôi m cúng trong nhà, xem cu n video v đám tang Cha L p Vi t Nam do anh Nguy n Tâm ng c m gi i cho, tôi qu th t l i nh nhi u v Đà L t, nh v Cha Vi n Tr ng Nguy n Văn L p. (...)

Đ i gia đình Th Nhân trên toàn th gi i xin vnh bi t Cha! Nh ng "cây Th Nhân" Cha vun tr ng ch c nguy n s c g ng v n lên hùng vĩ gi a tr i cao đ kh i ph lòng Cha!

(Virginia, Hoa K , tháng 9-2002)

Bài nói chuy n:
CÁC C U GIÁO S T NG NI M
CHA NGUY N VĂN L P

Cha Nguy n Văn L p là Vi n Tr ng Vi n Đ i H c Đà L t t năm 1961 t i năm 1970. Tháng 11 năm 1998 Cha đ c phong Đ c Ông, Giám ch c Danh đ c a Tòa Thánh Vatican. Cha qua đ i vào tháng 12 năm 2001 t i Bình Tri u, Vi t Nam, h ng th 91 tu i. Cha làm Linh M c trong 63 năm. Cha qua đ i đ i s th ng ti c c a nh ng ng i t ng c ng tác v i Cha, trong đó có các c u giáo s c a Vi n Đ i H c Đà L t kh p n i trên th gi i. Bi t bao nhiêu là k ni m đ p đ t thu xa xa i ào t tr v ...

K NI M VUI

- Giáo s Nguy n Phú Đ c nh i ph ng cách mà cha L p m i các Giáo s thu c các Tr ng Đ i h c Saigon và nh ng chuyên gia nhi u ngành t Saigon lên Đà L t gi ng d y: "...vi c t ch c ti p đ i r t chu đáo: t i Saigon, xe h i c a Vi n đ n t n nhà các Giáo S , đ a ra phi tr ng Tân S n Nh t, r i khi phi c đ n Liên Khàng thì đã có xe c a Vi n ch s n đ đ a đ n nhà Tr ng. T i đó m i giáo s đ c dành riêng m t phòng t i Nhà Nguy n, và m y b a ăn trong m y ngày gi ng d y đ u dùng c m chung v i Linh M c Vi n Tr ng và các giáo s khác. Vì v y, gi a các Giáo s và Cha Vi n Tr ng có nh ng ti p xúc th ng xuyên, m áp và c i m."

- Giáo S Ph m Cao Đ ng cũng phát bi u t ng t : "Đó là s g n g i và thân m t Cha đã dành cho nh ng ng i t xa đ n gi ng d y Đ i H c Dalat c a Cha..." Giáo s nh n m nh là cách đ i x c a Cha "làm cho các giáo ch c th nh gi ng t xa đ n c m th y m áp, đ ch u nh ì nhà..."

- Giáo S Nguy n Nh C ng không quên nh ng k ni m vui: "...m i giáo s s d ng m t phòng riêng trong nh ng ngày c trú, có đ trang b đ so n gi ng vẫn n u c n. m th c t i nhà ăn khang trang c a Vi n, c nh đó có m t phòng khách i n đ các giáo s h p, th o lu n hay đ c sách báo. Nh i ngay bu i đ u đã th y vui..."

- S huynh Nguy n Văn K ghi nh n r ng Cha L p: "...đ i i ng h o tâm đ i v i giáo s" ... "Ngài có khi u g i chuy n, r i thì các giáo s ti p t c k chuy n liên miên thích thú, thành tâm nh anh em m t nhà."

- Giáo S Ngô Đình Long nh i th i gian gia đ i nh giáo s c ng Đ a L t: "...chúng tôi đ c Ngài xem nh con em trong gia đ i nh. Có món ngon v t i , Ngài cũng ban ph n cho chúng tôi. Khi có khách, nh nhi u giáo s Saigon lên gi ng d y, m i b a c m t i t i phòng ăn t th t Vi n tr ng là m t đ p cho chúng tôi ch ng ki n s đ i ng , lòng hi u khách và tính r ng rãi v tha c a Ngài"

- Giáo s Lê H u M c còn b tíc thêm ý ki n r ng đó là: "...nh ng món ăn ngon và sang tr ng không kém gì các nhà hàng i n ì ngoài ph , có khi i còn h n n a, nh t là v các th r u vang h o h ng mà ngài mua s m m t cách đ c bi t cho các giáo s sành r u".

- Giáo S Lê Xuân Khoa thích thú k chuy n cũ: "...k ni m đ c i u i r nh t trong tâm trí c a tôi là th nh tho ng sau b a ăn t i, Cha r m y anh em Giáo S Saigon đi ra ph u ng cà

phê Tùng. Và nói đ m i th chuy n th i s vui bu n. Cà phê này đ c bi t l m! Vì Cha còn đ m theo m t chai Cognac đ ch m thêm vào cà phê cho thêm h ng v . Cha cũng đ m thêm m t n m Cigarillos đ cho anh em ai bi t hút thì th ng th c cho đ y đ .

- Giáo S Nguy n S T khó mà quên đ c đ p 'du hí' r t đ c bi t v i Cha L p: "Ngài r t i đi ch i m t vòng ngoài ph . Ngài t tay c m lái xe. Đ ng đ t quanh co, lên xu ng. Lúc sau, chi c xe Vi n ng ng bánh tr c m t phòng trà ca nh c trung tâm th xã. Đ trai thanh gái l ch, nh c ti n chi n, nh c đ ng th i hùng cũng có nh ng y m , l m n thì nhi u".

- Giáo s Nguy n Kh c Đ ng cũng đ c đi theo Cha b a đó, sau này vui v ti t l v i giáo s T : "Đ p may hy h u cho chúng tôi đó. Nh có giáo s mà chúng tôi đ c 'ăn theo', đi 'h p đ m' v i Cha Vi n Tr ng!"

HÌNH NH TUY T V I

- Frère Nguy n Văn K nh i hình nh Cha L p là: "...m t con ng i c i m , tính tình đ d i, ăn nói thành tâm. Ngài quen đ ng c a chính nhà hành chính c a vi n đ i h c. Có con chó n m đ i i ch n quen h i ch nó l m. M t đ u cigare b c khói trên môi v i tr i Dalat vào sáng chi u lành l nh ng t. Coi ngài th t m áp. Ngài đ ng th ng ng i, tay khoác sau l ng trong t th t tin, b ng ông đ a gi u sang..."

- Giáo S Nguy n Cao Hách ch ng quên hình nh m t th n t ng: "Lúc còn sinh th i, Linh m c Nguy n Văn L p tính tình hào hi p, đ l ng cao c , v i m t trí óc c c k thông minh" ... "Nh ng ng i nào đã gi ng đ y t i Vi n t t không th quên đ c hình nh c a m t v Vi n tr ng, tuy tu i cao, đ u b c, nh ng c c k nh n nh n và khéo léo. Ch a t ng bao gi đ m t lòng ai."

- Giáo s Tr n Long nh n xét r ng: "Cha có tài hùng bi n" ... "tôi đã h c đ c nhi u n i Cha v l i tín nhi m và y quy n cho các nhân viên thu c h . Tôi mãi mãi nh n cha L p"...

- Giáo S Lê H u M c lên ti ng ca ng i: "V tài lãnh đ o c a Cha L p, ai cũng th y là tuy t luân. Nói nh Lão T , ngài vô vi, nghĩa là ngài đ u khi n mà nh không đ u khi n".

- Giáo S Nguy n Văn Th ch tâm tình: " n t ng sâu đ m Cha đ l i n i tôi là l i ăn nói nh nhàng và cách đón ti p ân c n c a Cha, ph n nh c a m t tâm h n đ n s , hi n h u và nh luôn có m t ni m vui và tin t ng vào m i ng i, vào m i s trong Cha".

- Giáo S V ng Văn B c ca t ng "M t thái đ tinh th n đáng ghi nh " c a Cha L p: "Tôi có th xác quy t không m t chút d d t nào là ch a bao gi Linh m c Vi n tr ng Nguy n Văn L p tìm cách ch th , ki m soát, g i ý hay nh h ng đ n n i dung hay cung cách di n gi ng c a tôi trong gi ng đ ng. Linh m c đã tuy t đ i tôn tr ng t do t t ng c a ng i gi ng đ y, ch c ch ng vì lòng tín nhi m m t cá nhân mà vì ý th c sâu s c r ng t do t t ng chính là b n ch t tinh túy, là đ ng l c v n năng c a ngành đ i h c".

KHÔNG K TH TÔN GIÁO

- Giáo s Nguyễn Kh c Đ ng nh c l i l i Cha L p t ng nói v i ông: "Khi m i m t giáo s , gi a hai v mà chuyên môn và t cách ngang nhau, tôi có xu h ng m i giáo dân h n là linh m c ho c tu sĩ, m t ng i ngoài kitô giáo h n là m t ng i công giáo. Nh v y đ gi tính cách 'không tuyên giáo' c a n n h c v n nhân b n". Giáo s nh n m nh thêm: "Đi u làm tôi s đ c nh t là Cha L p là ng i đã góp ph n ch y u trong cái t tr (đ ng nhiên là t ng đ i) c a Vi n Đ i H c Dalat."... Cha L p không "bi n nó thành m t công c tuyên truy n cho b t c g: k c truy n giáo cũng không!"

- Giáo s Lê H u M c v l i chân dung Cha L p là: "...m t v vi n tr ng không k th , 'No discrimination' là kh u hi u c a ngài. Không bao gi ngài phân bi t giáo l ng... Có khi ngài l i t ra 'thiên v' ng i l ng là đ ng khác..." Giáo s không quên m t k ni m v s c i m c a Cha L p: "Tôi đã h ng d n sinh viên Đ i H c S Ph m lên ngh hè t i Đ i H c Dalat. Chúng tôi đã xây m t pháp luân trên m t ng n đ i. Ngài đã cho xây thêm m t vài ki n trúc ph đ bi n khu này thành m t công viên nh r t ngo n m c. M i l n lên d y h c, đi qua khu v c này, tôi l i thán ph c tinh th n tôn giáo r t t t đ p c a cha Vi n Tr ng". Cái bánh xe Pháp c a Ph t giáo này qu có nhi u ý nghĩa trong khuôn viên Vi n.

M T T M LÒNG V THA NHÂN ÁI

- Giáo s Tr n Long vi t m t bài l y tiêu đ là "Hi n thân c a lòng nhân" trong đó giáo s phát bi u là: "Tôi r t kính ph c Cha vì lòng r ng l ng đ i v i sinh viên nghèo khó và nh ng ng i túng thi u c n s giúp đ " ... "Cha L p là m t t m g ng sáng v lòng nhân ái v tha giúp đ nh ng k kh n cùng".

- Giáo S Lê Văn xác nh n thêm: "Cha r t th ng sinh viên nghèo, h ng giúp đ r t nhi u v ph ng di n v t ch t, nh ng đ n lúc thi c thì Cha nh t thi t không can thi p v i h i đ ng đ v t ng i này hay cho thêm đ m ng i khác. Đi u này khi n tôi càng quý m n Cha h n n a".

X A VÀ NAY

- Giáo S Hoàng Ng c Thành k l i chuy n cũ. Năm 1956 khi ông đang d y h c t i Hu thì: "...có nhân viên văn phòng đ n l p m i lên g p soeur b trên. Tôi li n đ n văn phòng soeur hi u tr ng. Trong văn phòng ngoài soeur hi u tr ng có m t v tu sĩ m c áo đen, cao ráo và ph ng phi đ p trai. Tôi đ c gi i thi u đ y là Linh M c Nguyễn Văn L p, hi u tr ng tr ng trung h c t th c Bình Minh". R i đôi bên xa cách nhau 12 năm. Vào năm 1968 giáo s k ti p: "Tôi vui m ng g p Cha L p tr l i. Cha cũng r t hân hoan g p l i tôi l n đ u tôi lên d y t i Đ i H c Dalat. Tay b t m t m ng... Tôi th y Cha ph ng phi và b t đ u có 'b ng' vì m p". Giáo s k ti p là kho ng năm 1979 hay 1980 "hai v ch ng chúng tôi có đi xe lam lên nhà th Bình Tri u thăm Cha. Chúng tôi đã nói chuy n khá lâu, có t ng Cha m t s ti n nh . Khi đi v cha ti n khá xa."

- Giáo s Lê H u M c k chuy n v Cha L p kho ng năm 1952 r ng: "Ngài r t đ p trai v i làn da tr ng mát, mỗi lúc nào cũng đ th m nh ăn tr u (không nh môi các cô có bôi son), mi ng hay c i t m t m nh ng cũng đ đ l ra m t làn da tr ng nõn. Chúng tôi th ng ví Cha nh Clark Gable trong phim Autant en emporte le vent (Cu n theo chi u gió) nh ng là m t Clark Gable không ria. Gi ng ngài không m nh l m, Ngài hát không hay, nh ng ngài có bi t tài k

chuyện".

- Giáo sư Phó Bá Long cho rằng các hoạt động của Cha L p tại trường cho tôi nay luôn là một tấm gương sáng: "Tôi đó đến nay, mỗi lần vào nhà hàng năm, tôi đều có dịp thăm hỏi cha L p và hỏi về cách 'nghĩ học' của Cha trong những năm cuối của cuộc đời".

- Giáo sư Lê Xuân Khoa kể lại chuyện vào nhà và có dịp ghé thăm Cha L p sau ba mươi năm xa cách: "Cuộc 'hỏi học' thật là thân tình và cảm động. Cha L p đã ngồi chờ tôi trong phòng khách của nhà thờ khi có người đưa tôi vào. Chúng tôi bắt tay nhau bằng hai bàn tay và Cha rất xúc động khi tôi ôm chặt lấy Cha một lúc lâu. Tôi thấy Cha đi và già hơn nhiều so với khi còn ở Dalat, những sự kiện còn tươi và giọng nói vẫn còn sáng".

- Cuối cùng tôi dành lời nói đây để đề cập đến một sự kiện mà tôi nghĩ là "thật tuyệt vời" trong cung cách của Cha L p do Giáo sư Lê Hữu Mục nhắc lại: "Về Chúa Kitô đó là tôn thờ một vị thánh, Cha L p cũng vậy, một người như một người Cha hiền lành, nhân từ. Về các giáo dân, Ngài là một Chúa Chiên đã hy sinh vì đàn chiên. Ngài không đi, không đi đến khi đàn chiên của Ngài bắt đầu an sinh, và đời sống. Điều này chính Ngài đã thể hiện với tôi..." Giáo sư nhận xét thêm rằng: "Giáo dân một nhà thờ không bên cạnh Ngài, đó là một người không làm và những tính chất có thể nói là siêu phàm".

VĨNH BIỆT GIA TRƯỜNG

Tôi đã đọc ghi lại một số những kỷ niệm và tâm tư tình cảm của các cựu giáo sư Viên Đệ Học Đà Lạt dành cho cha L p, đa số là các vị đều là những người khác biệt và xé hoa đào.

Riêng phần tôi thì gia đình tôi cũng ngay tại thành phố Đà Lạt và tôi có hẳn những công tác trong ban giảng huấn của Viên Đệ Học và tôi hai Khoa Trường của phân khoa Chính Trường Kinh Doanh từ khoảng năm 1966 tới năm 1975 là Giáo sư Trường Long và Giáo sư Phó Bá Long. Những hình ảnh và kỷ niệm về Cha L p của các giáo sư khác học như cũng ghi đậm nét trong cõi lòng tôi như vậy. Thật đẹp! Thật quý hóa! Thật đáng nhớ!

Những có lẽ không phải chỉ có vậy mà thôi. Rồi thì là nhiều về giáo sư đã qua đời tại trường Cha L p. Nhiều về khác nhau có dịp phát biểu của mình và nhớ là chúng ta có thể góp một phần trong cuốn sách tưởng niệm Cha L p. Tâm tư và tình cảm của quý vị đó chắc hẳn còn đã được học hỏi... Là một người tôi quan niệm cuộc đời là 'vô thường'. Có chi đâu! Cha Lê Văn Lý (thay thế Cha L p làm Viên Trường sau này) cũng thường nói với các sinh viên của Viên rằng 'mỗi sự đều là giả trá'. Ý Cha muốn nói là không vĩnh cửu, không thật, không trường tồn!

Nhưng cái vẻ đẹp mong manh của sự sống mà đức Lâm Viên giảng dạy nơi cây thánh giá trên nóc giáo đường của Viên Đệ Học thuở nào tôi chỉ xin ghi lại đây một bài thơ của tôi. Tôi hứa là thật của một cựu sinh viên trường niệm đức Cha.

Bài xong:

Tâm Cha

*Cu i cùng Cha cũng đã ra đi
Đau đ n đàn con b t nói chi.
Chín ch c tu i tr n, đ i mãi nh ,
Sáu m i năm thánh, Chúa luôn ghi.
Lâm Viên Tr ng cũ bu n xa cách,
Bình Tr u xóm nghèo khóc b t ly.
Đ u b t Cha v n i côi phúc,
Nh ng sao n c m t v n tràn mi.*

Tr n Văn L ng

Bài h a (nguyên v n)

Ti n Cha

*Ki p ng i ai cũng m t n đi
Quy lu t ngàn năm ch ng l chi
Khi t ng đ i luôn v n nh c
Lúc v bia đá mãi còn ghi,
X a n i Đà L t v a xum h p
Gi ch n Thành Đô đã cách ly
Tr n th dù hay là côi t m
Ti n Cha l v n a b mi.*

Ngô Tônng Giao

- Và có l i i sau đây c a Giáo s Vũ Qu c Thúc có th coi nh là l i chung c a toàn th các c u giáo s c a Vi n nh v Linh M c Nguy n Văn L p, nguyên Vi n Tr ng Vi n Đ i H c Đà L t: "Gi đây Đ c Ông Nguy n Văn L p đã vĩnh bi t chúng ta. Trong ni m th ng ti c m t v Gia Tr ng t nay v ng bóng, tôi xin kính c n c u nguy n anh linh Ngài đ c h ng An Bình n i n c Chúa".

(Giáo S NGÔ T NG GIAO / 1-6-2003)

